

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»
XIX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XIX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»**

**PROCEEDINGS
of the XIX International Scientific Conference
for students and young scholars
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»**

**2024
Астана**

УДК 001

ББК 72

G99

«ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024» студенттер мен жас ғалымдардың XIX Халықаралық ғылыми конференциясы = XIX Международная научная конференция студентов и молодых ученых «ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024» = The XIX International Scientific Conference for students and young scholars «ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024». – Астана: – 7478 б. - қазақша, орысша, ағылшынша.

ISBN 978-601-7697-07-5

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001

ББК 72

G99

ISBN 978-601-7697-07-5

**©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2024**

Әрине, мұғалімдер арасындағы аталған курс бағдарламасы оқушылардың оқу үлгеріміне оң әсер ететіні туралы 73,9% ортақ келісім «Геосаясат және геоэкономика негіздері» сияқты бағдарламалардың әлеуетті артықшылықтары туралы көп айтады. Бұл статистика мұндай факультативтік курстар студенттердің білім алу тәжірибесін байытып қана қоймай, олардың оқу жетістіктеріне айтарлықтай үлес қосатыны туралы түсінікті көрсетеді. (Диаграмма 3) Оқушыларға дәстүрлі оқу жоспарынан тыс пәндерді зерттеу мүмкіндігін бере отырып, факультативті курстар интеллектуалдық қызығушылықты ынталандырады, материалмен тереңірек жұмыс жасауға ықпал етеді және жалпы оқу үлгерімін арттырады. «Геосаясат және геоэкономика негіздері» сияқты бағдарламалардың жан-жақты дамыған және академиялық қабілетті орта мектеп оқушыларын дамытудағы құндылығы оқу жетістіктері мен факультативтік курстар арасындағы оң байланыс арқылы нығайтылады.

Қорытындылай келе, «Геосаясат және геоэкономика негіздері» факультативтік курсының жоғары сынып оқушылары үшін мүмкіндіктері мол. Жалпы зерттеу нәтижелері де көрсеткендей, бұл курсты енгізудің артықшылықтары өте көп болмақ. Осындай бастамаларды қолдау біздің жаһанданған қоғамымыздың қиыншылықтарына төтеп бере алатын жан-жақты тұлғалардың өсуі үшін өте маңызды, өйткені мұғалімдер факультативті курстың оқушылардың оқу үлгеріміне оң әсер ететінімен келіседі. Оқушыларды сыни ойлауға, мәдени санаға және ақпаратты іс жүзінде қолдануға ынталандыратын осы факультативті курс бағдарламасы арқылы олар болашақ академиялық және кәсіби ізденістеріне жақсырақ дайындалады. Жалпы білім беретін мектептерде геосаясат және геоэкономика бойынша білім беру – білімді, белсенді және жауапты азаматтарды дайындау жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Оқушыларға біздің үнемі өзгеріп отыратын жаһандық ортамыздың күрделі динамикасын зерттеу және түсіну мүмкіндігін беру үшін оқу орындары осы факультативті курстарды ұсынудың маңыздылығын мойындауы керек.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Қазақстанның Еуразиялық жобасы//Алматы Орталығы, сайт. - URL: <https://carnegie.ru/2017/10/17/ru-pub-73368>
2. Дугин А. Геосаясат негіздері. М.: АРКТОГЕЯ орталығы, 2021. - 928 Б.
3. Нартов Н. А. Геосаясат: Жоғары оқу орындарына арналған оқулық. — М.: бірлік, 1999. - 359 с
4. Жалпы білім беретін мектептің 9-сыныбына арналған оқулық. 2 бөлімді. / Толыбекова Ш.Т., Головина Г.Е., Козина С.С. Алматы: Мектеп, 2019. – 192 б
5. Жалпы білім беретін мектептің 11-сыныбына арналған оқулық / Каймулдинова К. Алматы: Мектеп, 2019. -256 б

ӘОЖ 372.891

ГЕОГРАФИЯ ПӘНІН ӨЛКЕТАНУ ҚАҒИДАТЫ НЕГІЗІНДЕ ОҚЫТУ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Ширенова Жанат Сисембековна

zk_phoenix@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

Жаратылыстану ғылымдары факультетінің магистранты, Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекшісі – Ж. И. Инкарова

Осы мақалада ХХ ғасырдың екінші жартысындағы және ХХІ ғасырдағы география пәнін өлкетану қағидаты негізінде оқыту мәселелері жөніндегі отандық және шетелдік жарияланымдарға шолу жасалады.

XX ғасырдың 60-шы жылдары РКФСР Педагогикалық ғылымдар академиясының географияны оқыту секторы география негіздерін меңгерген барлық оқушылар тікелей өлкетану білімінің белгілі бір минимумын алған жағдайда оқытуда өлкетану қағидатын жүзеге асыру мүмкін деп есептеген.

Бағдарламаларда көзделген жергілікті жердегі практикалық жұмыстардың көлемін орындау, бақылаулар мен экскурсиялар жүргізу, алдыңғы қатарлы мұғалімдердің тәжірибесімен расталғандай, негізінен оқушыларға сыныптан сыныпқа өлкетану білімдерін жинақтауға, кеңейтуге және тереңдетуге мүмкіндік береді. Оқыту процесінде осы білімге сүйене отырып, оқушылардың жалпы географиялық ұғымдарды, заңдарды, заңдылықтарды, жекелеген континенттердің, аумақтардың, елдердің, мемлекеттердің географиялық ерекшеліктерін неғұрлым нақты, айқын және қол жетімді игеруі үшін қолайлы жағдайлар жасалады. Өлкетану қағидатын жүзеге асыруда «жақыннан алысқа», «таныстан белгісізге» маңызды дидактикалық ережесі айқын көрініс табады.

Туған өлкені зерттеуге негізделген географияны оқытудың педагогикалық құндылығы бұрыннан белгілі болды. Бұл идея XVII ғасырдың бірінші жартысында Я. Коменскийдің «Ұлы дидактикасында» айқын тұжырымдалған.

И.С. Матрусов өз жұмысында: «1840 жылы Ф. Студитскийдің оқулығының алғысөзінде география «адамдар тұратын жерден» басталуы керек делінген. Дәл осы ой Д.Д. Семеновтың (1862) география оқулығының алғысөзінде айтылды. Отан туралы идеялар сол Д.Д. Семеновтың «Мұғалімдерге арналған педагогикалық жазбалар» (1864) атты географияны оқытудың алғашқы орыс әдістемесінде көрініс тапты» деген деректерді келтіреді. [1].

Өлкетану мәселесі бойынша көптеген зерттеушілердің жұмыстары жарық көрді, алайда әлі күнге дейін «өлкетану» термині туралы бірыңғай түсінік жоқ. Жұмыстардың көбінде белгілі бір табиғи немесе әлеуметтік құбылысты белгілі бір аумақта тікелей зерттейтін кез-келген адам өлкетанумен айналысады деп саналады. Алайда, А.А. Борзов, А.С. Барков, А.А. Половинкин, В.А. Кондаков, И.С. Матрусов, А.И. Корицкая сынды авторлар өлкетанудың маңыздылығына назар аударып отырып, өлкетанудың міндеттері географияның міндеттеріне сәйкес келеді деп есептейді. А. С. Барковтың пайымдауынша, өлкетану белгілі бір аумақ туралы деректерді жинап қана қоймай, оларды бір-біріне тәуелді етуге, кейбір факторлардың басқаларға әсерін анықтауға сүйенеді, яғни осы аймақтағы табиғат пен өмірдің жан-жақты бейнесін беруге тырысады. География мен өлкетануды зерттеудің объектісі мен әдістері сәйкес келетіндігіне сүйене отырып, А.С. Барков өлкетануды «кіші география» немесе дәлірек айтқанда «кіші елтану» деп қарастырды. Сонымен қатар, ол әдеби, тарихи, зоологиялық және т. б. өлкетануды жоққа шығармайды [2].

География пәнінің оқытушылары үшін өлкетану үлкен маңызға ие, себебі онымен айналыса отырып, олар өз аймақтарының табиғи жағдайларының, халқы мен экономикасының ерекшеліктерін терең біледі және оқушыларға бұл туралы нақты және жан-жақты түсінік бере алады. География мұғалімдері өлкетану деп тек қана мектептегі оқушыларды қоршаған жердің географиясымен таныстыруды түсінеді.

Мектептің географиялық өлкетануы – мектептегі тарихи, әдеби, биологиялық өлкетанудан тұратын жалпы өлкетанудың ажырамас бөлігі бола отырып, мектеп оқушыларының (оқу барысында және сабақтан тыс уақытта) жергілікті өлкенің тарихын, табиғатын, табиғи байлығын, халқы мен шаруашылығын жан-жақты және өзара байланысты тануына, яғни өз жерінің географиясын немесе «кіші географияны» зерттеуге бағытталған. Қоршаған орта мен экономикаға қатысты таныс фактілердің мысалдарынан оқушылар іс жүзінде маңызды жаһандық географиялық ұғымдармен нақты танысады. Бұл жағдайда географияны оқытуда өлкетану қағидаты орын алады, сол себепті, мектепте географиялық өлкетануды дамыту оқушылардың географиялық білімі мен дағдыларының сапасын арттырудың маңызды құралы – географияны оқытудағы өлкетану қағидатын сәтті қолдануға мүмкіндік береді.

7-11 сыныптардағы география сабағы – бұл әр түрлі өлкетану құбылыстары мен фактілері арасында байланыс орнату арқылы белгілі бір аумақ туралы тұтас және жан-жақты ғылыми түсінік қалыптастыру мүмкіндігі бар бірегей пән.

Мектептің географиялық өлкетануы мектептің өмірмен байланысы мәселесін шешудің маңызды құралы бола отырып, жергілікті табиғатты, халықты және экономиканы сипаттайтын фактілерді зерттеу географияны кітап рельестерінен шынайы өмірге ауыстыру арқылы оқытуды түсінікті етеді және өлкетану жұмысы «әлемді су тамшысында бейнелеуге» мүмкіндік береді [3].

Өлкетану материалын зерделеу және жинау кезінде әртүрлі әдістер қолданылады: зерттеу пәні бойынша арнайы әдебиеттерді талдау; өлкетану кітаптарымен және мерзімді әдебиеттермен танысу; қысқа мерзімді жорықтар, экскурсиялар өткізу; әсіресе жергілікті жерлерде бақылау, жинау, өлшеу және түсіру жұмыстары, табиғат объектілерін жазу, эскиздеу және суретке түсіру, жергілікті байырғы тұрғындармен және білгірлермен (аңшылар, балықшылар және т. б.) әңгімелесу және т. б. кең орын алады.

Сонымен қатар, өлкетану сабағы мұғалімдерге ерекше әсер етіп, оның білімі мен педагогикалық шеберлігін жетілдіруге және тереңдетуге ықпал ететіндігін атап өткен жөн. Көптеген өлкетанушы мұғалімдер озық тәжірибенің шамшырағына айналды, олардың кейбіреулері географияны оқыту әдістемесі саласында ғылыми зерттеулермен табысты айналысады.

Өлкетану қағидатын қолданудың мәні оқушылардың бүтіннің бір бөлігін түсінуді үйренуіне, яғни елдің табиғи және экономикалық кешенінің жалпы жүйесіндегі өз аймағының географиясын түсінуге ықпал ету болып табылады.

Мысалы, 9 сынып географиясында өз аймағының климатын зерттей отырып, оның ерекшеліктерін (жыл мезгілдерінің түрі, сипаты, басым желдер, жауын-шашынның сипаты және т.б.) біліп қана қоймай, сонымен қатар оның аумағында бүкіл елдің климаттық жағдайларына әсер ететін жалпы факторлардың (климат қалыптастырушы факторлардың) қалай көрінетінін түсіну маңызды.

Географияны оқытуда өлкетану қағидатын қолдану, бір жағынан, бағдарламалық мәселелерді түсінуге, екінші жағынан, оқушылардың жергілікті табиғи және әлеуметтік құбылыстар туралы тереңірек, көбірек хабардар болуына әкелуі керек [4].

Н.К. Крупская: «Ең алдымен, мектеп балада қоршаған ортаға деген қызығушылықты, жаратылыстану ғылымдары мен қоғамдық өмір саласындағы құбылыстар мен фактілерге деген зерттеушілік қызығушылығын оятуы керек. Ол үшін мектептің халықпен, оның еңбегімен, бүкіл шаруашылық өмірімен тығыз байланысы қажет» деп тұжырымдаған [5]. Бұл мектептің негізгі міндеті – балада жаратылыстану ғылымдары мен әлеуметтік құрылым аясында әлемді зерттеуге деген қызығушылықты, ұмтылысты тәрбиелеу болып табылатын білдіреді. Ол үшін оқу орны мен қоғам арасында тығыз байланыс орнатып, оқу бағдарламасына жергілікті жердегі еңбек қызметі мен экономикалық аспектілер туралы ақпаратты да енгізу қажет.

Алайда еліміздің көптеген мектептерінде географияны оқыту тәжірибесін алатын болсақ, мемлекеттік бағдарламаларда анық айтылған бұл жоба барлық жерде бірдей тиісті түрде жүзеге асырылып отырмағанын байқаймыз. Географияны оқыту ісінде өлкетанудың онша өріс ала алмай отырғандығының негізгі себебінің бірі – мұғалімнің өзінің осы жұмыс жөніндегі әдістемелік жағынан дайындығының жеткіліксіздігі болып отыр. Сондықтан да география сабақтарында өлкетану мәліметтерін қолдануды ұйымдастыруға толығырақ тоқталуға тура келеді. Мектепті қоршаған ең жақын орта бақылаулар жүргізу және білім беру процесінде қолдану үшін қолайлы, сондықтан география сабағында өлкетану жұмысын мектеп орналасқан жерді терең оқудан бастаған дұрыс. Ал мектептен қашықтағы аудан немесе облыс аумағымен танысу, туған өлкемен танысудың бірізді жалғасы болуы керек [6].

Сыныптан сыныпқа жинақталатын және оқу процесінде жүйелі түрде қолданылатын өлкетану географиялық білімі маңызды функцияларды орындайды.

- Оқуды өмірмен байланыстыратын қоршаған аймақтың табиғи-экономикалық ерекшеліктерін ашыңыз.

- Өз елінің және шет мемлекеттердің жекелеген аумақтарының табиғаты мен экономикасын танудың тірегі және құралы ретінде қызмет етеді, бұл өз кезегінде өз жерінің географиясы туралы білімді жетілдіруге әкеледі [7].

Қазіргі әлемде табиғи және мәдени нысандарды зерттеу және сақтау сияқты өлкетану қызметі танымал болып келеді. Географиялық өлкетану туған өлкені түсінуді жақсартуға, оның экономикасы мен мәдениетін дамытуға ықпал етуге арналған ақпаратты, табиғи ресурстардың үлгілерін және басқа материалдарды жинауды көздейді. Өлкетану білім беру процесінде, сонымен қатар қоғамдық және мәдени өмірде де маңызды рөл атқара отырып, білім беру іс-шараларын ұйымдастыру, коллекциялар, кітаптар мен картографиялық материалдар жинау, туған өлкенің географиялық ерекшеліктерінің сипаттамаларын жасау сияқты көптеген мүмкіндіктерді ұсынады.

Өлкетану материалдарын географияны оқыту ісінде пайдалану мәселесі, бірден қарағанда оңай сияқты болып көрінгенмен оншалықты оңай мәселе емес. Турасын айтқанда мұнда мұғалімге бір емес, екі және екеуі де айтарлықтай қиын мәселелерді шешуге тура келеді. Оның біріншісі өз жерінің географиялық жағдайларын зерттеу болса, екіншісі өлкетану материалдарын оқыту ісінде пайдалана білу болады [8].

Туған жерін зерттеу жұмысын география оқыту ісіне өлкетану жөнінде жаңадан табылған материалдарды пайдаланумен қатар жүргізуге болатындығын да осы жерде атап өтуге болады. Осылайша жүргізілсе, алға қойылған екі мәселенің екеуі де, яғни өз өлкесін зерттеу мәселесі де, өлкетану материалының географияны оқыту ісінде пайдалану мәселесі де оңайырақ және жылдамырақ шешілетін болады.

5-6 сыныптарда жарастылыстану пәнін өлкетану қағидаты негізінде оқыту мәселесі оңай шешіледі, себебі осы сыныптарға арналған әдебиеттерде өлкетану деректерін пайдалану әдістемесі жақсы тексеріліп қарастырылған. Ал мәліметтері әрі көп, әрі қиын, оқушылар алдына қойылатын талаптары да көбірек болатын орта және жоғары мектепте, яғни 7-11 сыныптарда география пәнін осы қағидатқа негіздеп оқыту әлдеқайда қиынырақ. Осы орайда мұғалім өлкетану жұмысын жандандыру мақсатында білім берудің тиімді заманауи әдістерін: проблемалық оқыту, жобалау әдістерін, рөлдік ойындар, ақпараттық, ізденушілік, зерттеушілік технологияларды қолдана алуы, сонымен қатар оқушының бойында өзін-өзі бағалай алу қабілетін қалыптастыруға жағдай жасауы және әрқашан ізденісте болуы керек. Туған өлкенің тарихы, мәдениеті, тұрмысы, адамдары туралы ақпаратты ғаламтордан, энциклопедиялардан, анықтамалықтардан алуға болады. Туған өлке туралы ақпараттың тағы бір көзі, ол – жергілікті тұрғындардың отбасылық альбомдарындағы фотосуреттер, бұлардың бәрі мұғалімге туған өлке туралы ақпарат алуға мүмкіндік тудырады.

Өлкетану белгілі бір жердің, қаланың, елді мекеннің бір бөлігін оқып білу болғандықтан, мұндай жұмыспен жергілікті тұрғындар да айналыса алады, себебі бұл аймақ оқушылар мен мамандар үшін (тарихшылар, биологтар, геологтар, сәулетшілер, этнографтар, экологтар) де туған өлке болып саналады. Мектептегі өлкетану білім беру мен тәрбиелеуді өмірмен байланыстыратын маңызды құрал болып табылады. Өз өлкесінің бұрынғы және қазіргі өмірін білу, өлкенің жаңаруына тікелей ат салысуымыз үшін қажет, өйткені туған өлке – шегі жоқ әлемнің бір бөлігі. Өлкетану отансүйгіштік сезімді – Отанға деген терең махаббатты тудырады.

Қазіргі уақытта мемлекеттік, мектеп және қоғамдық өлкетану қалыптасқан, оның ішінде мектеп өлкетануының мәні оқу-тәрбие мақсаттары үшін оқушылардың әр түрлі дереккөздерден мұғалімнің жетекшілігімен туған өлкені тікелей бақылауы негізінде жан-жақты зерттеуінен тұрады.

Өлкетану, зерттеуші Л.А. Виноградованың пікірінше:

- табиғаттың компоненттері (геология, жер бедері, жер қойнауының байлығы, климат, су қоймалары, топырақ, өсімдіктер, жануарлар әлемі) олардың өзара байланысында, өзара тәуелділігі мен өзара әрекеттесуінде биогеоценоздар мен ландшафттарды құрайды;

табиғаттағы табиғи және адам әрекетіне байланысты процестер (көшкіндер, өзен аңғарларының өсуі, өзен арнасының өзгеруі, жыралардың көбеюі, топырақ эрозиясы, ормандарды кесу немесе керісінше орман өсіру және т. б.);

- тарихи мұра және халық (этнография, топонимика және т. б.);

- экономикалық өмірді (табиғи орта мен шаруашылық арасындағы, сондай-ақ шаруашылықтың, шаруашылық құрылысының жекелеген тараптары арасындағы байланыстар және т. б.) зерттеуді қамтиды [9].

Мектептегі өлкетанудың маңызды шарттарының бірі – мұғалімнің жетекші рөлі, ол зерттеу объектілері мен әдістерін таңдаудан тұрады. Мұғалім оқушылардың туған жерін зерттеуді ұйымдастырады және олардың жұмысын басқарады. Сондықтан мектептегі өлкетану нәтижелері көбінесе өлкетану мұғалімінің қаншалықты дәрежеде екендігіне және оның оқушыларын қалай қызықтыра алатындығына байланысты. Ол өз өлкесін жақсы білуі керек, оны жүйелі түрде зерттеп, оқушылармен өлкетану жұмысының нысандары мен әдістерін білуі керек.

Сонымен қатар, мұғалім балалармен өлкетану жұмысымен айналыса отырып, өзін біліммен байытады, оның педагогикалық шеберлігі де жақсарады; ол жергілікті ұйымдар мен кәсіпорындардың жұмысын зерттейді, осылайша оның туған қаласы, ауданы мен ауылының шаруашылық және мәдени құрылымындағы рөлі артады.

Өлкетану жұмысы мұғалімге ғылыми зерттеу қызметін жүргізуге, оқушыларды ғылыми жобалар жазуға және олардың аудандық, облыстық және республикалық конкурстарға қатысуына дайындауға мүмкіндік береді.

Туған жерді зерттеу барысында оқушылар оқу материалын өз бетінше игереді, жалпы білім беруді кеңейтеді және практикалық іс-әрекетте қажетті дағдыларды игереді [9].

Қорыта келгенде, өлкетану қағидаты негізінде оқыту бірқатар артықшылықтарға ие. Біріншіден, бұл оқушылардың танымдық және сыни ойлауын дамытуға ықпал етеді. Өз аймағын зерттеу дереккөздерді талдауды, фактілерді салыстыруды, себеп-салдарлық байланыстарды іздеуді және өз тұжырымдарын қорытындылауды талап етеді. Бұл логикалық және аналитикалық ойлау қабілетінің дамуына ықпал етеді.

Екіншіден, өлкетану қағидаты оқушыларды практикалық қызметке белсенді түрде қосады. Әндерді, билерді, көрме қойылымдарын, шеберлік сыныптарын және жергілікті мұражайлар мен көрікті жерлерге экскурсияларды үйрену оқушыларға оқу процесіне тікелей қатысуға мүмкіндік береді. Бұл оларға материалды жақсы есте сақтауға және қарым-қатынас пен ынтымақтастық дағдыларын дамытуға көмектеседі.

Үшіншіден, өлкетану қағидаты негізінде оқыту оқушылардың шығармашылық әлеуетін және өзін-өзі көрсетуін дамытуға ықпал етеді. Олар өз аймағына арналған жобалар, көрмелер, мектеп газеті немесе журнал жасай алады. Мұндай практикалық тапсырмалар олардың таланттары мен қызығушылықтарын көрсетуге, сондай-ақ зерттеу және презентация жасау дағдыларын дамытуға ықпал етеді.

Алайда өлкетану қағидаты негізінде оқыту география пәні мұғалімдерінің ерекше дайындығын талап етеді, сондықтан мұғалімдер өз аймағы туралы терең білімге ие болуы тиіс және оны оқушыларға барынша тиімді үйретуге, сондай-ақ қосымша зерттеу және практикалық сабақтар өткізуге дайын болуы керек. Бұл ретте, өлкетануды оқытуды мектептегі оқу үдерісі шеңберінде де, сабақтан тыс жұмыстарда да дамытуға болады.

Қорытындылай келе, қазіргі жаһандану кезеңінде оқытуда заманауи технологияларды кеңінен қолдану талаптарын ұстанумен қатар өлкетану қағидаты негізінде оқыту сияқты дәстүрлі құралдың оқушыларды өркендетуде, олардың білімін кеңейтуде және тұлғалық бірегейліктерін дамытуда рөлі жоғары екендігіне көз жеткіземіз. Өз аймағын зерттеу оқушыларға айналасындағы әлемді және сол әлемдегі өз орнын жақсырақ түсінуге көмектеседі және өз халқының мәдени мұрасын зерттеуге және құрметтеуге қызығушылықты арттырады.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Матрусов И. С., «Краеведение краеведческий подход в преподавании географии» // Издательство Академии педагогических наук РСФСР, Москва, 1963, С. 7-26.
2. Барков А. С. Вопросы методики и истории географии. (Избранные работы.) // М., Издательство АПН РСФСР, 1961, С. 74-77.
3. Рагулин А. Ф. Краеведческий принцип преподавания физической географии в V классе // Издательство Академии педагогических наук РСФСР, Москва, 1963, С.27-45.
4. Корицкая А. И. Изучение местного промышленного и сельскохозяйственного производства в курсе экономической географии СССР // Издательство Академии педагогических наук РСФСР, Москва, 1963, С.114-132.
5. Крупская Н. К. Педагогические сочинения. Т. 3. // М., Издательство АПН РСФСР, 1959, С.34-42.
6. Таскараева Қ.А., Әлімбетова С.С. География пәнін оқытуда өлкетану деректерін қолданудың тиімділігі // <https://bilimainasy.kz/география-пәнін-оқытуда-өлкетану-де/>
7. Оспанбаев О.К. Использование краеведческого материала в обучении географии // журнал «География в школах и вузах Казахстана», 2007, №5, С.41-44.
8. Айтжанова Г.Қ. География сабағында өлкетану жұмысын ұйымдастыру жолдары. // География, биология, экология орта мектепте. Республикалық ғылыми-әдістемелік журнал, 2013, №6, Б. 28-31.
9. Виноградова Л.А. Краеведение в школьном курсе: руководящая роль учителя // журнал «География в школах и вузах Казахстана», 2007, №4, С.33-38.